

0107

A MAGYAR HÍRLAP HÉTVÉGI MELLÉKLETE
2017. JANUÁR 7.
SZERKESZTETTE: PETÁN PÉTER
MŰVÉSZETI VEZETŐ: SALÁT ZALÁN PÉTER

a S z o p r á n

Giacomo Puccini: Tosca
Szövegkönyv: Giuseppe Giacosa és Luigi Illica

Vissi d'arte Vissi d'arte, vissi d'amore,
non feci mai male ad anima viva!
Con man furtiva
quante miserie conobbi aiutai.
Sempre con fè sincera
la mia preghiera
ai santi tabernacoli salì.
Sempre con fè sincera
diedi fiori agl'altar.
Nell'ora del dolore
perché, perché, Signore,
perché me ne rimuneri così?
Diedi gioielli della Madonna al manto,
e diedi il canto agli astri, al ciel,
che ne ridean più belli.
Nell'ora del dolor
perché, perché, Signor,
ah, perché me ne rimuneri così?

Tosca imája Tisztán éltem, híven szerettem,
Én szándékkal senkinek bajt nem okoztam!
Ó, mennyi bűra, bánatra vigaszt és enyhülést hoztam...
Féltem és hittem az Istent,
Szívemnek mélyén az áhítatnak örök tüze ég,
Imádtam én az Istent térdre hullva, bízva, hön...
De most, hogy szívemre támad
A kín, a gond, a bánat,
Ó jaj, miért, hogy elhagyott az ég?...
Legdrágább gyöngyöm Madonnának szobrára tettem,
Dalommal mindig az ég Urának jóságát hirdettem.
Mért támad most reám a kín, a bánat és a gond?
Jaj, ó, jaj, miért hogy elhagyott az ég?
Nézz rám... úgy kérlek, mintha Isten volnál,
Látod... nézz rám,... lásd...kegyelmet kérek,
Porba csúsztva, mint a féreg....

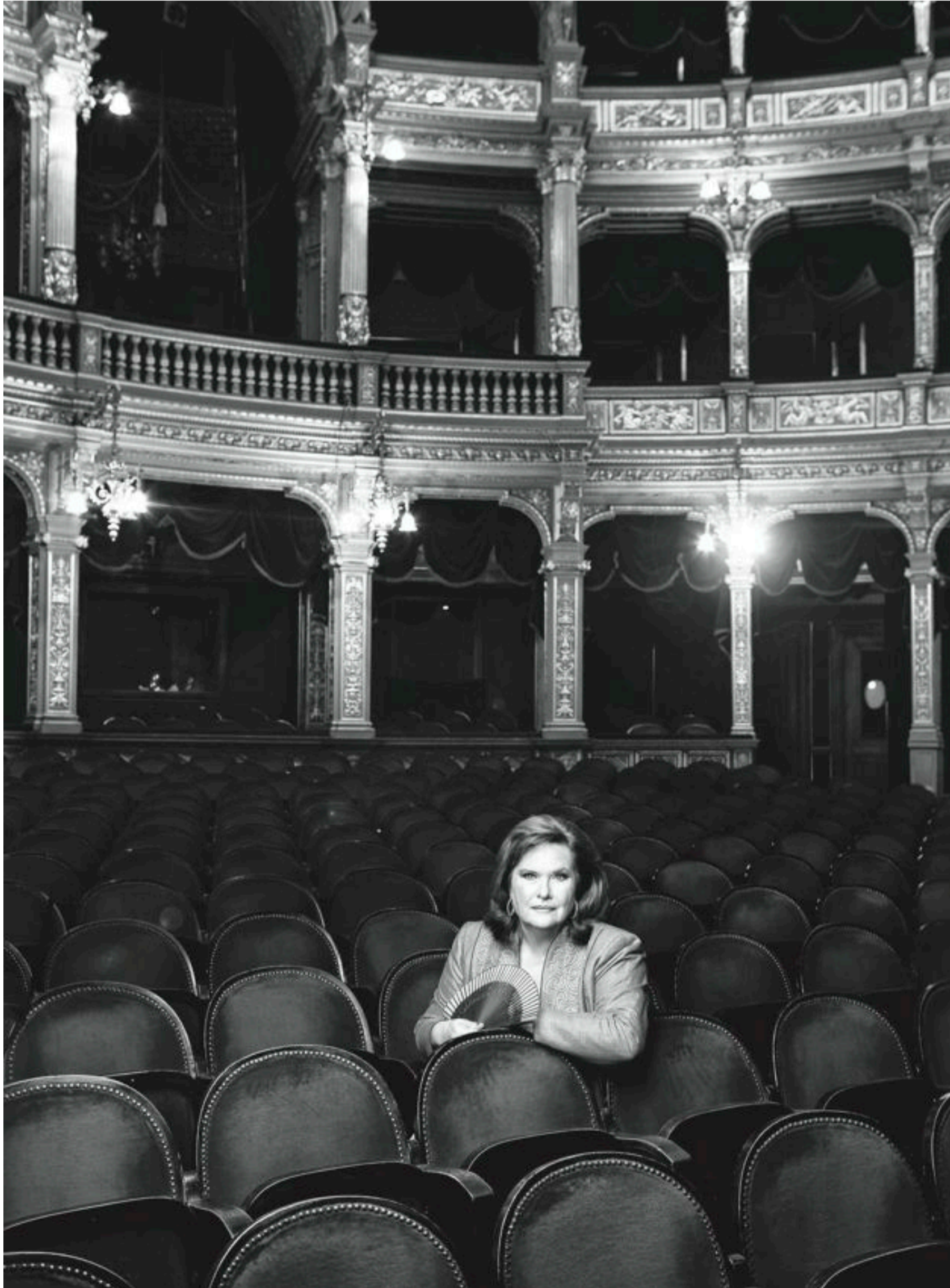
Marton Éva eszkimókról, önbizalomról és a közös munkáról

Tanulni másoktól

A személyiség nagyon fontos az éneklésben, az, hogy magunkon átszűrve jelenítsük meg a szerepeket – mondja lapunknak Marton Éva. A nemzetközi hírű és számos rangos külföldi, illetve hazai kitüntetéssel elismert opera-énekes zeneakadémiai növendékeinek az önbizalmat, a lélek megnyitását és az egymástól tanulás szükségességét, a közös munka fontosságát is hangsúlyozza. Beszél az ötvenhatos emlékeiről is: tizenhárom éves volt akkor, emlékszik a tankok vonulására és arra is, hogy egy idő után az erkélyre sem mehettek ki a lövöldözések miatt. A pincébe azonban csak nagy rábeszélés

után ment le, mert frissen megkapott zongorájával akart maradni. A karácsonyi menüről is kérdeztük, kiderül, hogyan készíti a töltött pulykát, ki fel a halételekért, és hogy milyen bólével emelik az ünnepi hangulatot. Az ősszel másodszor megrendezett, róla elnevezett nemzetközi énekversenyen tapasztaltakról is kérdeztük Marton Évát, aki úgy látja: rendkívül érdekes megfigyelni a más-más kontinensekről érkező énekesek stílusbeli, hangbeli különbségeit. Egyik vágya, hogy posztgraduális képzésen összehozzon egy nemzetközi csapatot, ahol egymástól is tanulhatnának a diákok.

interjú a II-III. oldalon

„Arra figyelmeztetem a diákjaimat, hogy higgyenek önmagukban”
FOTÓ: EMMER LÁSZLÓ

Tanulni másoktól

– Többen mondják, milyen fontosak a személyes történetek, amelyekből összerakható a közelebbi történelem mozaikja. Nemrég emlékeztünk az ötvenhatos forradalom hatvanadik évfordulójára. Ön gyermek volt akkor, milyen emlékei vannak az eseményekről?

– Tizenhárom éves voltam. Arra jól emlékszem, hogy szokatlanul meleg, nyári idő volt október huszonharmadikán. Zongoraóráról tartottam haza kilencedik kerületi otthonunkba, s a tanárnőm külön figyelmeztetett, hogy utána ne menjek sehová, nyilván már hallotta a híreket. Amikor hazaértem, édesanyám mondta, hogy valami nem minden-napi készülődik. Ezt követően több mint egy hétig nem mehettem az utcára, de nem is bántam annyira, előző nap kaptam meg a zongorámat, úgyhogy állandóan gyakoroltam.

– A családjában egyébként téma volt a politika?

– Elég nyugalmas, csendes életünk volt. A szüleim otthon politikáról sosem beszéltek, de arra jól emlékszem, hogy a Szabad Európa Rádiót gyakran hallgatták. A második világháborúról sem meséltek soha. Volt egy sarkom fotóval, gyakran behúzódtam oda. Nagyon sokat olvastam, illetve később, mint már említettem, sokat zongoráztam is.

– Visszatérve a forradalomra, mi történt önöknél huszonharmadika után?

– Mivel nem volt tanítás, a szüleim pedig nem engedtek el sehová, otthon voltam. A bátyám, aki akkor volt sorkatona, mindenáron ki akart menni az utcára, de édesanyám bezárta őt az egyik szobába, és hiába kért, könyörgött vagy dörömbölt az ajtón, több mint egy hétig nem engedték ki. Később az erkélyünkre se mehettünk ki, mert hallottuk, hogy az egyik szomszédot egy lövés megölte, amikor az erkélyén volt. Emlékszem, hogy hallottuk az orosz harckocsik vonulását a Petőfi hídnál, és arra is, hogy egy napig a pincében voltunk. Én nagyon nem akartam lemenni, drámaian kijelenttem, hogy az új zongorámmal maradok, ha kell, együtt „halunk meg”. Nem ismertem félelmet sem akkor, de később sem. Egyszer egy gyújtólöveget belőttek az egyik utcai ablakunkon, édesanyám egy paplannal felkapta és bedobta a kádba. Arra is emlékszem, hogy amikor anyám és a nővérem egyszer lement kenyérért, a nővéremet be akarták rángatni orosz katonák egy kapualjba. Anyám eléjük állt, megfogta a gépfegyver csövét, magára irányította, és megmondta nekik, hogy előbb vele végezzenek, ha a lányától akarnak valamit. Felvidéki lány volt, szlovákul beszélt hozzájuk, így valószínűleg megértették, mert elengedték őket.

– Tehát végül megúszták a tragédiákat, és gyerekként sem volt tanúja az utcai történéseknek.

– Csodálom azokat, akik tevékenyen részt vettek a forradalomban, de nekem nincsenek közvetlen élményeim. Ha lehet, úgy fogalmaznék, hogy legkisebb gyerekként akkor egy „inkubátorban” éltem, annyira vigyáztak rám a szüleim.

– Nemrég volt karácsony, önöknél hogyan telik az ünnep, mi kerül az asztalra?

– A fiam és a lányom családjával egy házban élünk, így az ünnepeket természetesen együtt töltjük, s mindenki készít valamit. Az én felelősségem a töltött pulyka, mindig is ezt sütöttem, zsemelével, gesztenyével, aszalt szilvával, csirkemájjal készítem. A férjem a halfelelős, a szenteste menüjének nagy részét ő állítja össze, és a pulyka bevarrását, a „mütéti részt” is ő végzi (Marton Zoltán beszérsorvosként dolgozott – a szerk.). Az előételeket a lányom és a férje készíti, a fiam és a menyem pedig a remek majonézes burgonyasalátáját, illetve céklasalátáját hozza. A desszert természetesen bejgli, de nagyon szeretjük a gesztenyepürét is. A jó hangulathoz pedig az én nevezetes bőlém is hozzájárul, ezúttal rozéból, vörös gyümölcsökből, pezsgőből készítettem, no és egy jó adag pálinka is került bele.

– A kilencvenes években a New York-i Metropolitan kiadott egy szakácskönyvet a vendégművészek receptjeivel, s ebben ön kétszer is szerepel. Az egyik étele a töltött káposzta, ami sok helyen karácsonyi étel. Ez családi recept?

– Amikor megkerestek, nem akartam a tipikus gulyásvilágot megjeleníteni, végül New Yorkban élő jó barátunk, néhai Láng Gyuri adta az ötletet a töltött káposztához (a 2011-ben elhunyt legendás magyar étteremtulajdonos az amerikai nagyvárosban a híres Café des Artistes étterem-bisztró létrehozója, a rendszerváltás után pedig a budapesti Gundel újáteremtője – a szerk.). Sokat jártunk annak idején az éttermébe, egész kis magyar közösség épült ki ott, olyan volt, mintha hazajártunk volna. Egyébként én magam bár nem főzők gyakran, a világban megismert ételeket időnként elkészítem itthon is.

– Az ősszel rendezték meg a második Marton Éva Nemzetközi Énekversenyt. Mi volt a különbség az első, két évvel ezelőtti versenyhez képest, milyen tapasztalatokkal lett gazdagabb?

– Az első mindig különleges, bármiről is legyen szó. Ebből az alkalomból először dolgoztunk akkor együtt a Zeneakadémiával is, s olyan remek körülményeket teremtettek, amelyeknek a világon nincs párjuk. Nagyszerűen sikerült, nem vallottunk szégyent. Az anyagi támogatást a kormány adta, utólag is hálás köszönet érte. Ebből a díjakat, a neves szakemberekből álló nemzetközi zsűri tisz-

teletdíját, valamint a közreműködők honoráriumát tudtuk finanszírozni. Ezúttal, 2016 szeptemberében, a második versenyen is így volt. Telitalálat volt a második verseny, erre már érettebb, felkészültebb jelentkezők jöttek. Akiket az előzsűrin Kiss B. Attila operaénekeskel és Kocsár Balázs karmesterrel kiválasztottunk, mind ott voltak a verseny fordulójában. Mi hárman külön-külön tekintettük meg DVD-n a jelentkezőket, végül szinte teljes egyetértésben, kilencvennyolc százalékban ugyanazokat javasoltuk a versenybe. Olyan remek énekeseket találtunk, hogy Kocsár Balázs megjegyezte, persze viccelve, hogy „vér fog folyni” a döntőben. És ismét kiderült, hogy szeretünk és tudunk együtt dolgozni a Zeneakadémia szakembereivel. Nem kellett rohangálni és állandóan szervezni, olajozottan működött minden. A Szabó–Stein Imre vezetete kommunikációs csapat, a szervezést végző Schanda Beáta, a lebonyolítás zavartalanságát biztosító Csonka András kulturális igazgató és Hintalan–Mondok Yvette vezette társaság mind-mind kiváló munkát végzett. Köszönöm Vigh Andrea rektornak, hogy a Liszt Ferenc Zeneakadémiát az ügyünk érdekében számunkra felkínálta, és Okovács Szilveszter főigazgatónak, hogy a döntőre az Operaházat a rendelkezésünkre bocsátotta. Ezúttal pedig a középöntő és a döntő a többkamerás, élő internetes közvetítésnek köszönhetően több mint harminc országban, Japántól az Egyesült Államokig, Norvégiától Brazíliaig követhető volt. A döntőt a magyar közmédiá is adta, és csaknem egyórás filmet is készített.

– Az énekverseny után mesterkurzust is tartott, ez voltaképp a nyeresemény része volt?

– Így is mondhatjuk, de az ingyenes oktatás meghirdetésével azt is szerettem volna lemérni, hogy hányan jönnek el, és kiderült, komoly igény van rá. A kurzus három napon át telt házzal zajlott. Az is jó egyébként, hogy a verseny fellépői megismerhették csodás Budapestünket, s gyönyörű, színvonalas Zeneakadémiánkat. Ahol fantasztikus körülmények várták őket, volt öltözőjük, külön termük, ahol beénekelhettek. Más versenyeken vagy meghallgatásokon gyakran méltatlan helyeken kell felkészülniük az énekeseknek, pedig a megfelelő háttér rendkívül fontos.

– A versenyeken való részvétel amúgy miért szükséges egy énekművész pályájának elején?

– Azért, hogy fölmérje az erejét. Az ember általában mindig többet gondol magáról, de egy verseny jó visszajelzés, hogy a többiekhez képest hol tart. Ma már más időket élünk, mint amikor én éltem az aktív éveimet. Amióta kinyíltak a határok, a volt szovjet államokból és az ázsiai országokból korábban nem tapasztalt mennyiségű énekes érkezik a világ színpadaira,

az amerikai kontinens énekesivel együtt most már tényleg „sok az eszkimó”. Az előéneklések, meghallgatások mellett ezért szükségesek most a rendszeres énekversenyek is.

– A versenyzők között kimutatható szakmai különbségek vannak a különböző iskolák neveltjei, vagy akár a más-más földrészről érkezettek között?

– Hogyne. Rendkívül érdekes megfigyelni a más-más kontinensről érkező énekesek stílusbeli, hangbeli különbségeit. Nagyon eltérő hozzáállást lehet tapasztalni, érezhetőek a frázisok megoldásaiban, a technikában mutatkozó ráhatások. Azért is jönnek Európába sokan például az ázsiai származású énekesek közül, mert hazájukban a nyelvi akadályok miatt a korrepetítorok gyakran nem tudnak átadni bizonyos dolgokat. Az egyik vágyam az, hogy posztgraduális képzésben, egy-két évre össze lehetne hozni a kiválasztott, különböző nemzetiségű, származású énekeseket, hiszen a közös munkával egymástól is lehet tanulni.

– Már több mint tíz éve, hogy hazatért tanítani a Zeneakadémiára, évekig vezette az ének tanszéket. Milyen elvek mentén adja át tudását a növendékeinek?

– Most már, professor emeritaként csak a mesterképzésben tanítok, hat diákom van. Pályafutásom során csak a családommal és magammal törődtem, most pedig a közösségért dolgozom. A vizsgákon, koncerteken ott vagyok, nem hagyom magukra a növendékeimet, nem volt olyan, hogy ne segítettem volna egy hozzám forduló diáknak. Már fiatalokukban megfigyelhető a személyiségük: van, aki félénkebb, más pedig, mondhatni, olaszos temperamentumú. Alapvetően mindnyájan jók. Természetesen még nagy út áll előttük, sokat kell dolgozniuk, a szakmai alapok lerakása mellett az érzelmi világukat is ki kell nyitni, formálni kell. A személyiség ugyanis nagyon fontos az éneklésben, az, hogy magunkon átszűrve jelenítsük meg a szerepeket. Egymástól is lehet és kell tanulniuk, én gyakran figyeltem a partnereimet a színpadon. Ahhoz, hogy valaki fejlődni tudjon, csapat is kell, ahogy a tanulásban is, állandó inspirációt jelent a közös munka. A fegyelem szintén elengedhetetlen része a sikeres fejlődésnek. Hazánkban előnyben vannak az énekművész diákok, mert kiváló az oktatás. Azt tapasztaltam jó néhány külföldi intézményben, ahol mesterkurzust tartottam, hogy kevesebbet foglalkoznak a hallgatókkal. Nem utolsósorban még arra figyelmeztetem a diákjaimat, hogy higgyenek önmagukban, az egészséges önbizalom elengedhetetlen a mi pályánkon. Mindig azzal biztatom őket, hogyha nekem sikerült, nekik is sikerülhet.

ZSIRAV-RUMMER ZOLTÁN

Elismerések a világ minden tájáról

Számos kitüntetés mellett a Kossuth-, Bartók–Pásztory- és Prima Primissima díjas, a Nemzet Művésze címmel elismert Marton Éva a múlt évben átvehette a legmagasabb állami díjat, a Szent István Rendet. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professor emeritája, a Magyar Állami Operaház főigazgatójának főtanácsadója, a Magyar Művészeti Akadémia elnökségi tagja, a Corvin-lánc Testület alelnöke, a Szegedi Tudományegyetem díszdoktora, a főváros IX. kerületének, Miskolcnak és Budapestnek a díszpolgára, a bécsi Staatsoper örökös tagja, az osztrák állam kamaraénekes, a Gran Teatro del Liceu húsz év után ismét átadott aranyérmének birtokosa 2009 óta. A New York Times háromszor választotta az év énekesének, illetve művészeinek.

FORRÁS: FORTEPAN

Képirás (35.)

*Ha az oroszok éppen nem lőnek a várra, marad idő egy kis mókázásra,
melynek révén a test és a lélek is nyugalomra lel*

Szürreális meseautókázás a romok között, háború idején

Mit tehet az ember, ha a feje fölött éppen elpusztul az általa ismert világ? Egyrészt bizonytalansággal-körömmel saját és szerettei megmaradását próbálja biztosítani, másrészt igyekszik valahogy agyonütni azt a holtidőt, amely a harcok okán keletkezik. Ugyanis ha momentán lőnek a körüton, akkor természetesen nem jár a villamos, a busz, nincs taxi, keleti kelmékkel hívogató ruhabolt, pék, mészáros, iskola, s a törvényhatóság hivatali ideje is szünetel. Az utcákon hideglelősen füttyülő lövedékek járnak az ismerősök helyett, továbbá a munkahelyi előmeneteli-szerelmi viszonyok vagy a zord főnök miatt is céltalan aggódni, hiszen pillanatnyilag egyik sem számít különösebben. A békés kvaterkázás-pletykálás terei az ostrom alatt tehát ideiglenesen megszűnnek létezni, és helyüket átveszik a személyre szabott méterszer méteres pinceterek, a félhomály, a kosz, a bűz és a szünni nemigen akaró aggodás.

Milyen jó ebből olykor kiszakadni – például felmenni a lépcsőn a mélyből a felszínre, a szabadba –, persze készen arra, hogy az első sivító aknára vissza tudjon ugrani az ember a pincegádorba.

Mivel az oroszok nem lőnek folyamatosan, olykor-olykor akad egy csöppnyi szünet a küzdelemben. Ezen ajándék percekre, fél órára ki lehet merészkedni isten ege alá, felmérni a romokat, leltározni az emberi és anyagi hiányo-

kat. A jobb szomszéd meghalt, a bal továbbra is kitértően a végső győzelemben hisz, a spinét és az antik könyvszekrény fele oda, a horpadt és zománcavesztett, ám legalább nem lyukas lábasokat pedig a harmadik, kellemes csalódást okozó becsületes szomszéd hozza vissza, mert odáig repítette a konyhai eszközöket a légnyomás. Ilyenkor kiviláglik az is, a nemes tartású, koros, hajlott hátú gróf úr az emeletről önfeláldozóbb, mint a hősi világképpel bíró nyilasok, s az első háborút végigküzdött és a hétköznapokon jótékony leereszkedéssel kezelt portás hiányos orosznyelv-tudása jelentékenyebb kincs, mint az udvar sarkában elásott családi ezüst étkezészet.

Ám mivel az embei (általában és a többség) a legrémesebb időkben is ember szokott maradni, érthető, ha a rossz helyett a jót keresi, s hamar lezárja agyát a rémek elől, majd más után néz.

Például játszani kezd egy épségében még az SS kötelékébe tartózkodó személygépjármű csekélyke maradékával.

Érdemes külön-külön pillantást vetni a részletekre. A volánt biztosan markoló, kötelességtudóan előre pillantó sofőr, a jókedvű és ízlésesen fonott frizurával díszelő hölgy és a lezser tartásban ülő, nagykabátos férfi, valamint motor két erőteljes duzzadó, hibátlan egyenruhában mosolygó és már-már kövérkésnek ható „du-

gattyúja” éles ellentétben áll a lepusztult környezettel. Szinte várjuk, hogy két libériás inas kitérje az üveg nélküli, itt-ott görbült kovacsoltvas díszkaput, s a kocsi elegáns ívben, a kockaköveken finoman huppanva ráfordul valamelyik vári utcára. Jól látható, hogy a meseautókázáshoz a legjobb körülményeket teremtették meg az érintettek. Az úrvezető támlás széken pihent, míg az utasok vászondarabot hajtogattak az összegyűjtött tűzifahalomra, hogy a szállkák és kiálló göcsörtök ne sértsék fel a viseletüket. A menetnél ugyan gond lehet, de mivel nem kell messzire menni, így viszonylag kibírható a nagy sebesség okán vágó hideg. Az is elképzelhető, hogy a csapat lélekben a Ruszwurm cukrászda felé hajt, ahol már előre kikészítve várja őket az illatozó kávé és egy-egy (némi képzavarral élve: épségben maradt) sarokház.

A kollektívának talán fel sem tűnt, hogy a sok betört ablak, rom- és lomhalom között egy apróság teljes épségben maradt – s az nem más, mint a bejárattól jobbra lévő villamos falikar. Miként úszhatta meg ezen kétöklömnyi búra a légnyomásokat és cikázó, izzó repeszeket, hogy közben a környezetében egy szem ép üveg sem maradt?

A magyarázat talán pont oly szimpla és paradox, mint a lehangoló környezetben elkapott képből máig sugárzó élni akarás. (LMA)